

Л. О. Хоменко, О. Ю. Балалаєва. – Режим доступу: <http://nd.nubip.edu.ua/2005-1/05klomin.pdf>.

6. Bates T. (2001). National strategies for e-learning in post-secondary education and training / Bates Tony. – UNESCO. – 132 p.

7. Rosenberg M. (2007). Beyond E-Learning: New Approaches to Managing and Delivering Organizational Knowledge / Marc J. Rosenberg, Ph. D. // ASTD International Conference, Atlanta.

8. Rossett, A. Sheldon, K. (2001). Beyond The Podium: Delivering Training and Performance to a Digital World. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer. – p. 274.

REFERENCES

1. Myhovych, S. M. *Ohliad suchasnoho stanu dystantsiinoho navchannia v Ukraini*. [An overview of the current state of distance learning in Ukraine] [Elektronnyi resurs] / S. M. Myhovych. – Rezhym dostupu: http://www.mnau.edu.ua/files/02_02_01_10/mygovich/2012-mygovich-ossdnu.pdf.

2. Osadchyi, V. V. *Systema dystantsiinoho navchannia universytetu*. [University Distance Learning System] [Elektronnyi resurs] / V. V. Osadchyi. – Rezhym dostupu: http://lib.mdpu.org.ua/nvsp/articles/2010/30_05.pdf.

3. Rafalska, O. O. *Tekhnolohiia zmishanoho navchannia yak innovatsiia dystantsiinoi osviti*. [Technology of mixed learning as an innovation of distance education] [Elektronnyi resurs] / O. O. Rafalska. // *Komp'uterno-intehrovani tekhnolohii: osvita, nauka, vyrobnytstvo*. – Rezhym dostupu: <http://ki.lutsk-ntu.com.ua/node/127/section/22>.

4. Trebyk, L. P. *Osnovni pryntsypy dystantsiinoho navchannia u pidvyshchenni kvalifikatsii upravlynskykh kadriv rehionu*. [Basic principles of distance learning in improving the qualifications of management personnel in the region] [Elektronnyi resurs] / L.P. Trebyk. – Rezhym dostupu: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Trebik.pdf>.

5. Khomenko, L. O. *Dosvid rozrobky metodiv dystantsiinoho navchannia inozemnykh mov u NAU*. [The experience of developing methods of distance learning of foreign languages at NAU] /

L.O. Khomenko, O.Iu. Balalaieva. – Rezhym dostupu: <http://nd.nubip.edu.ua/2005-1/05klomin.pdf>.

6. Bates, T. (2001). National strategies for e-learning in post-secondary education and training / Bates Tony. – UNESCO. – 132 p.

7. Rosenberg, M. (2007). Beyond E-Learning: New Approaches to Managing and Delivering Organizational Knowledge / Marc J. Rosenberg, Ph. D. // ASTD International Conference, Atlanta.

8. Rossett, A. Sheldon, K. (2001). Beyond The Podium: Delivering Training and Performance to a Digital World. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer. – p. 274.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ГАЛЕЦЬКИЙ Сергій Миколайович – здобувач кафедри психології та педагогіки, викладач кафедри міжнародної мовної комунікації Національного університету «Острозька академія».

Наукові інтереси: комп'ютерні технології в освіті, дистанційне навчання, формування професійної компетентності викладачів іноземних мов.

ГАЛЕЦЬКА Тетяна Іванівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економічної теорії, менеджменту та маркетингу Національного університету «Острозька академія».

Наукові інтереси: сталий розвиток національної економіки, економічна політика держави.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

GALETSKYI Sergii Mykolaiovych – PhD Student of the Department of Psychology and Pedagogics, lecturer of the Lecturer of English language at the Department of Business Communication of the National University of Ostroh Academy.

Circle of scientific interests: ICT in education, distance learning, formation of professional competence of teachers of foreign languages.

GALETSKA Tetiana Ivanivna – Candidate of Sciences (Economics), Assistant Professor of the Department of Economic Theory, Management and Marketing of the National University of Ostroh Academy.

Circle of scientific interests: sustainable development of the national economy, economic policy of the state.

Дата надходження рукопису 20. 01. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор Н. С. Савченко.

УДК: 378.032– 014.6

ГАТЕЖ Наталія Василівна – здобувач наукового ступеня, асистент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича e-mail: sljusartschuk@i.ua

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Наукова практика переконує, що зміст художньо-педагогічної освіти в Україні спрямований на формування

професійної майстерності фахівця, який володітиме ґрунтовними теоретичними і методичними знаннями в галузі педагогіки, образотворчого та декоративно-прикладного

мистецтва, здатний із творчим підходом застосовувати їх у професійній педагогічній діяльності, організовувати виховну роботу з дітьми, зокрема виховувати естетичну культуру. Саме вчитель образотворчого мистецтва покликаний виховувати в учнів естетичні смаки та прагнення до естетичного освоєння дійсності.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання вдосконалення фахової підготовки та впровадження програми оптимізації підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва широко репрезентована у доробку вітчизняних учених, серед яких: Л. Базильчук, О. Колоянова, С. Коновець, Т. Міхова, О. Піддубна, М. Пічкур, Л. Покровщук, О.Ткачук, О. Тюрікова, Г. Сотська, М. Стась, Стрілець, Т. Хаяві, Т. Штикало, В. Щербина та ін. Для теоретичного осмислення порушеної нами проблеми цінними є фундаментальні положення особливостей естетичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів, сформульовані дослідниками II пол. XX ст.: Т. Аболіна, В. Бутенко, С. Герасимов, П. Говдя, А. Джола, І. Зязюн, Г. Лабковська, Б. Ліхачов, Н. Миропольська, Т. Цвєлих, Д. Щербо, Л.Хлебникова, Г. Шевченко та ін.

Також важливого значення набули загальні питання підготовки вчителя до естетичного виховання учнів і виховання естетичної культури, які висвітлено в дисертаційних дослідженнях українських вчених, серед яких основні: О. Гудовсек, Л. Михайлова, В. Новосельська, В. Процюк, Г. Разумна, Н. Савченко, Л. Серих, А. Соколова, С. Федоренко, О. Хращевська та ін.

Мета статті – обґрунтування авторської програми підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів загальноосвітньої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка вчителя до професійної діяльності є складним, багаторівневим феноменом педагогічної науки, який є об'єктом багатьох наукових філософських, психологічних і педагогічних досліджень. Так, С. Ожегов у словнику термін «підготовка» подає як запас знань, отриманий ким-небудь. «Професійна підготовка» трактується вченим як процес формування спеціаліста для однієї з галузей трудової діяльності, пов'язаний з оволодінням певним родом занять, професією [3, с. 532].

У площині нашого дослідження

провідним поняттям виступає «професійна підготовка», яка в «Енциклопедії професійної освіти» тлумачиться як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду й норм поведінки, що забезпечують можливість успішної праці за обраною професією [5, с. 390]. Ґрунтовний аналіз сутності професійної підготовки знаходимо у працях В. Семиченко, яка розуміє її як процес професійного становлення майбутніх спеціалістів, мету і результату вищої освіти, необхідності включення студента у освітньо-виховну діяльність [4].

Дослідник В. Євдокимов акцентує увагу на тому, що фундаментом для формування професійних умінь сучасного вчителя образотворчого мистецтва є відмінне володіння сучасними психолого-педагогічними технологіями в контексті художньо-педагогічної освіти, народної культури та індивідуально-професійний розвиток особистості [1].

Цінним для нашого дослідження є висловлювання вченої Л. Кондратової щодо методики виховної роботи: її домінантною ознакою на сучасному етапі є забезпечення самостійного мислення, здатності приймати нестандартні рішення, вільно орієнтуватись у складних обставинах суспільного та особистого життя [2].

Важливими для нас є наукові висновки про те, що у країнах Європейського Союзу на етапі професійної підготовки вчителів чіткою є спрямованість на інноваційний характер навчання. «На відміну від репродуктивного навчання, інноваційний підхід до підготовки вчителів передбачає створення можливостей для виявлення їхньої активної позиції, засвоєння нового досвіду на основі цілеспрямованого формування творчого й критичного мислення, набуття навичок використання інструментарію навчально-дослідної діяльності; можливість проходження студентами педагогічної практики в різних країнах Західної Європи» [6, с. 176].

Слід зауважити, що готовність до виховної діяльності формується у процесі професійної підготовки студентів. Ми переконані, що сформувані готовність майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів загальноосвітнього навчального закладу – значить провести роботу із засвоєння методики виховання естетичної культури; навчити студентів орієнтуватися у сучасних технологіях естетичного виховання учнівської молоді; сформувати знаннєві компетенції з теорії та практики виховання естетичної культури учнів.

Тому перед нами постала необхідність внесення коректив у навчально-методичні

комплекси дисциплін циклу професійно-орієнтованої підготовки, зокрема збагатити їхні програми включенням тем, що розкривають зміст поняття «естетична культура», «естетична культура учнів», «особливості виховання естетичної культури учнів ЗНЗ», «педагогічні технології організації виховання естетичної культури учнів». Також необхідно було підібрати комплекс форм, методів і засобів роботи зі студентам, застосування яких сприяло б ефективному здійсненню підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до означеної діяльності.

Враховуючи цей факт, завданнями формувального етапу експериментального дослідження було визначено: впровадження в освітньо-виховний процес обраних для експерименту закладів вищої освіти розробленої нами програми, яка сприятиме оптимізації процесу підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів; розширенню компетентностей студентів із питання естетичного виховання учнів, збагачення їхнього естетичного кругозору; перевірка гіпотези дослідження.

Зауважимо, що авторську програму підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва ми розглядаємо як схематичне зображення структурних компонентів досліджуваного процесу відповідно до мети, завдань, методологічних підходів, що містить критерії, показники, рівні сформованості означеної якості, а також поетапну методику реалізації педагогічних умов. Система підготовки охоплює як освітню діяльність (аудиторна та групова робота), так і позааудиторну роботу (мистецькі гуртки, клуби, естетична художня діяльність, творчі майстерні тощо).

Далі коротко проаналізуємо складові компоненти програми підготовки.

Так, *організаційно-цільовий блок* програми підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів включає мету та завдання. Мета визначає загальну спрямованість освітньо-виховного процесу вищого навчального закладу за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»: формування готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів загальноосвітнього навчального закладу.

У структурі *теоретико-методологічного блоку* авторської програми виділяємо методологічні підходи до здійснення процесу підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва та принципи, на яких він ґрунтується.

Змістово-процесуальний блок програми підготовки передбачає зміст підготовки (організація освітнього процесу і позанавчальна діяльність студентів), етапи, педагогічні технології (форми, методи, засоби) та педагогічні умови підвищення ефективності процесу підготовки майбутніх фахівців, які висвітлено у попередніх публікаціях.

Методика реалізації педагогічних умов формування готовності виховання естетичної культури учнів передбачала три взаємопов'язані етапи: підготовчий (мотиваційно-стимулювальний), основний (процесуально-діяльнісний) і підсумковий (рефлексивно-результативний).

I етап – підготовчий (мотиваційно-стимулювальний) був спрямований на створення фундаменту для подальшого формування в студентів професійно-значущих практичних умінь і навичок як основи майбутньої педагогічної діяльності. Головними завданнями цього етапу експерименту були: формування емоційно-мотиваційного компоненту готовності до виховання естетичної культури учнів у процесі вивчення мистецьких дисциплін; активізація інтересу до виховної діяльності з дітьми; ознайомлення студентів з основними вимогами до організації естетичного виховання учнів та зразками педагогічного досвіду вчителів-практиків.

Реалізація поставлених завдань передбачала використання методів, що спрямовані на формування емоційно-мотиваційного ставлення до майбутньої професії та виховання естетичної культури учнів (розповіді, бесіди, диспути, написання творів-роздумів, створення ситуації успіху, метод вивчення передового педагогічного досвіду та ін.).

II етап – основний (процесуально-діяльнісний) спрямовувався на реалізацію інтелектуально-когнітивного компоненту, зокрема формування необхідного обсягу знань і практичних умінь для організації та творчого здійснення виховання естетичної культури учнів. Було визначено основні завдання цього етапу експерименту, серед яких: засвоєння майбутніми вчителями системи знань про сутність, зміст, особливості виховання естетичної культури учнів ЗНЗ; формування фахових компетентностей; оволодіння практичними вміннями і навичками, необхідними для виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі; підвищення рівня естетичної ерудиції та рівня естетичної культури, як важливої умови для здійснення естетичного виховання учнівської молоді.

Реалізація процесуально-діялісного етапу підготовки студентів здійснювалася під

час проведення занять з предмету «Філософія», «Культурологія», «Педагогіка», «Психологія», «Основи педагогічної майстерності», «Етика й естетика», а також через впровадження розробленої нами «Творчої програми виховання естетичної культури учнів загальноосвітнього навчального закладу в позаурочній діяльності» для студентів вищих навчальних закладів.

Мета «Творчої програми» – засвоєння майбутніми педагогами методики виховання естетичної культури учнів через реалізацію запропонованого плану заходів у контексті позаурочної виховної діяльності загальноосвітньої школи. Змістове наповнення, форми і методи роботи за розробленою програмою спрямовані на розв'язання основних завдань у вихованні естетичної культури учнів: – формування позитивної мотивації в учнів до естетичного освоєння навколишньої дійсності шляхом залучення до естетичної діяльності; – вироблення вмінь і навичок практичної реалізації завдань естетичного виховання в процесі участі школярів у позакласній виховній діяльності; – розвиток естетичного світогляду та формування естетичної свідомості через накопичення теоретичних естетичних знань; – виховання естетичних почуттів та вироблення естетичних смаків учнів у процесі позакласної виховної діяльності.

III – підсумковий етап (рефлексивно-результативний) проходив через забезпечення умов для максимально ефективної реалізації майбутніми вчителями образотворчого мистецтва власного творчого потенціалу у плануванні, організації та здійсненні естетичного розвитку учнівської молоді. Основні завдання означеного етапу експерименту були визначені у наступній редакції: творче застосування студентами набутих професійно значущих умінь, навичок і педагогічних технологій виховання естетичної культури учнів; активізація самостійної естетичної діяльності студентів з метою розкриття творчого потенціалу; формування креативно-діяльнісного компоненту готовності до виховання естетичної культури учнів.

Поставлені завдання етапу розв'язувалися в процесі освітньої (семінарські, практичні, індивідуальні заняття навчальних дисциплін: «Методика викладання образотворчого мистецтва», «Методика соціально-виховної роботи», «Методика викладання спецдисциплін») та позанавчальної виховної діяльності, у процесі самостійної роботи студентів, а також під час проходження педагогічної практики в загальноосвітніх навчальних закладах.

Для реалізації поставлених завдань

програми було застосовано такі педагогічні технології, як:

– форми організації освітньої та позааудиторної діяльності студентів: ділові й рольові ігри, дидактичні тренінги, мистецькі проекти, виставки-презентації творчих робіт студентів, діяльність студентського клубу «Естети» і мистецького гуртка «Art-studio», конференція «Актуальні проблеми естетичного виховання в умовах сучасного освітнього простору України», конкурс творчих задумів «Виховуємо естетично», круглі столи «Інноваційні педагогічні технології у здійсненні естетичного виховання учнів», «Від краси до добра», презентація проектів «Мій професійний вибір», брифінг «Як допомогти сучасним дітям стати гармонійними естетично розвиненими особистостями», екскурсії до виставкових залів, художніх та краєзнавчих музеїв, арт-студій видатних митців краю, тематичні вечори естетичного спрямування, зустрічі-майстер-класи з відомими митцями та художниками-педагогами, з метою розширення кругозору та набуття практичного естетичного досвіду;

– методи реалізації програми: метод портфоліо, творчі вправи й завдання, захист дидактичних проектів «Моя майбутня професія: проблеми та перспективи», захист творів-роздумів «Мій естетичний ідеал», дискусія «Учитель образотворчого мистецтва – професія чи покликання», тематичні бесіди про впровадження інноваційних педагогічних технологій у виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів, аукціон народної мудрості, скринька педагогічних ідей, дидактичні ігри, моделювання педагогічних ситуацій, віртуальні подорожі до музеїв і галерей.

У діагностико-результативному блоці впровадженої програми представлено рівні (достатній, середній, низький) сформованості структурних компонентів досліджуваної готовності (емоційно-мотиваційний, інтелектуально-когнітивний, креативно-діяльнісний) за виділеними критеріями та показниками (глибина та системність знань студентів щодо структури, специфіки і методики виховання естетичної культури учнів; ступінь мотивації та позитивного емоційного відношення до виховання естетичної культури учнів; система професійно-значущих умінь і навичок для творчого здійснення процесу виховання естетичної культури учнів). Результатом впровадження розробленої нами програми підготовки є сформованість готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів ЗНЗ.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підсумовуючи

вищезазначене стверджуємо, що розроблена експериментальна програма є складною динамічною системою, яка поетапно відображає цілісний педагогічний процес підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів. Результатом її впровадження є сформована готовність майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів основної школи.

Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в обґрунтуванні результатів формувального експерименту з упровадження проаналізованої програми підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Євдокимов В. І. Підготовка вчителя в умовах євроінтеграції: навч. посібник / Євдокимов В. І., Пономарьова Г. Ф. – Харків : ХОНМІБО, 2006. – 204 с.
2. Кондратова Л. Г. Професійна підготовка майбутнього педагога до виховної діяльності / Кондратова Л. Г., Гаркавенко З. О., Лактіонова Г. М. – Київ, 2016. – 92 с.
3. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов; под ред. Н. Ю. Шведовой. – М.: Рус. яз., 1990. – 921 с.
4. Семиченко В. А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід? / В. А. Семиченко // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія. – [за ред. І. А. Зязюна]. – К., 2000. – С. 176-203.
5. Энциклопедия профессионального образования: в 3 т. / под ред. С. Я. Батышева. – М.: АПО, 1999. – Т. 2. – 440 с.
6. Vaniscotte F., Teachers and Mobility / Maurice Gallon, Bob Moon (eds.) / Handbook of Teacher Training in Europe. Issues and Trends. – London: David Fulton Publishers, 1994. – P. 65-78.

УДК 373.2(477.7)

ПЕРІОДИЗАЦІЯ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ПІВДНЯ УКРАЇНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ - ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Розвиток дошкільної освіти Півдня України на сучасному етапі тісно пов'язано з розвитком галузі, що відбувається

REFERENCES

1. Ievdokymov, V. I. (2006). *Pidhotovka vchytelia v umovakh yevrointehratsii: navch. posibnyk* [Teacher Training in European Integration: A Training Manual]. Kharkiv.
2. Kondratova, L. H. (2016). *Profesiina pidhotovka maibutnoho pedahoha do vykhovnoi diialnosti*. [Professional Training for a Future Teacher in Educational Activities]. Kyiv.
3. Ozhegov, S. I. (1990). *Slovar' russkogo jazyka*. [Dictionary of Russian]. Moscow.
4. Semychenko, V. A. (2000). *Priorytety profesiinoy pidhotovky: diialnisnyi chy osobystisnyi pidkhid?* [Priorities for Vocational Training: An Activity or Personality Approach?]. Kyiv.
5. *Jenciklopedija professional'nogo obrazovanija: v 3 t. (1999)*. [Encyclopedia of professional education: in 3 tons.]. Moscow.
6. Vaniscotte, F. (1994). Teachers and Mobility / Maurice Gallon, Bob Moon (eds.) / Handbook of Teacher Training in Europe. Issues and Trends. – London: David Fulton Publishers.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГАТЕЖ Наталія Василівна – здобувач кафедри педагогіки та методики початкової освіти, асистент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва, педагогічні технології виховання естетичної культури учнів загальноосвітнього навчального закладу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

GATEZH Natalia Vasylyivna – Postgraduate degree seeker, Assistant Professor Department of Fine and Decorative-Applied Arts Faculty of Architecture, Construction and Applied Arts Chernivtsi Yuriv Fedkowch National University.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of fine arts, pedagogical technologies for the education of aesthetic culture of students of a comprehensive educational institution.

Дата надходження рукопису 09. 12. 2017 р.

Рецензент – д.п.н. професор О. С. Радул.

ДОБРОВОЛЬСЬКА Лідія Вікторівна – аспірант кафедри педагогіки й менеджменту освіти КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» e-mail:dobrovolskay_@ukr.net

протягом тривалого часу, яка має свої закономірності, тенденції та перспективи розвитку. Аналіз та врахування історичного досвіду дає можливість більш ефективно